

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložil(a) student(ka): Alexei LAVRENTEV

Název práce: **Srovnání polského a ukrajinského ústavů paměti národa a jejich interpretace Volyňského masakru**

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jiří Vykoukal, CSc.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Cílem magisterské práce je srovnání výkladů tzv. volyňských reží z konce druhé světové války v podání ústavů paměti národa v Polsku a Ukrajině. Práce vychází z konceptů kolektivní paměti aplikovaných na polskou a ukrajinskou a situaci, charakterizuje činnost obou zmíněných ústavů a srovnává jejich přístup k volyňským režím v kontextu vnitropolitického vývoje v obou zemích.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Téma je v polském i ukrajinském prostředí hojně reflektováno na odborné i laické úrovni a rezonuje zvláště po uvedení kontroverzního polského filmu Volyň z roku 2016. Autor uvádí téma do širšího časového kontextu, v jehož rámci klade důraz na vývoj spojený na polské straně zejména s nástupem PiS, kdy se podle jeho mínění z volyňských reží stává hlavní, resp. jeden z hlavních motivů polské historické politiky vytěsňující třeba i katyňské vraždy nebo nacistické zločiny (v textu není však příliš masivně doloženo). Není ovšem vysvětleno, proč se tak děje, navíc si myslím, že jde spíše o to, že tyto tragické prvky hrají každý specifickou roli v diskursu (nejen) současné vlády, který by bylo třeba nějak blíže charakterizovat. Podobně je téma vřazeno do ukrajinského kontextu, kde autor operuje s „východním“ a „západním“ typem paměti, resp. komunitami tyto typy reprezentujícími. Autor tenduje ke zvýraznění polského modelu paměti, resp. zacházení s ní v rámci historické politiky jako spíše kontinuitního a ukrajinského spíše jako diskontinuitního, nicméně jde jen o to, že ukrajinská situace je více proměnlivá a v Polsku jsou politické změny (zatím) méně frekventované. (Dis)kontinuitu vidím spíš obecněji v rozdílu mezi fází, kdy se politika o historii necítí, a fází, kdy politika historii „zestátí“.

Problematický je přístup ke zdrojům – asi nejkřiklavějším případem je ukrajinský historik Vjatrovyč, který tvoří jeden z hlavních zdrojů k ukrajinské situaci (včetně interview, které s ním autor pořídil). Pokud je zmíněno na jedné straně, že Vjatrovyčovy výzkumy jsou uznávány v akademickém prostředí, a na druhé straně, že týž historik je kritizován za falšování pramenů, tak by se to mělo v nějakém podrobnějším hodnocení či komentáři projevit.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Předesílám, že po jazykové stránce je práce problematická (včetně názvu), protože jakkoliv autor tvrdil, že projde jazykovou redakcí, nestalo se se tak, resp. stalo se nedostatečně a některé pasáže nebo obraty či pojmy jsou na hraně srozumitelnosti, k čemuž se přidávají např. polonismy apod.; za zmínku snad jen polsko-ukrajinské fóry (namísto fóra) nebo „Němci jsou správce genocidy Poláků“ (z polského „sprawcami genocydu“, když má být správně pachatelé). Stejně tak zbytečné jsou rozporné pasáže (Některá média mají však zaujatý charakter, mezi nimi jsou „Kresy.pl“ a „Tajniki polityki“, které občas mají dobré analytické materiály); jsou tu i nepřesnosti typu srovnání UPA a tzv. Prokletých (ne proklatých) vojáků – pojem „żołnierze wyklęci“ je v podstatě poetický výraz označující všechny bojovníky podzemí, kteří se nesmířili s poválečným režimem, zahrnuje tudíž lidi z AK, Národních ozbrojených sil nebo Selských praporů, pro které zase poválečný režim razil zostuzující název „zapluty karzeł reakcji“.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Práce je (zčásti i kvůli jazyku, zčásti i navzdory stanovené struktuře) poněkud neuspořádaná. Některá tvrzení se opakují (zbytečně), některé pasáže jsou zbytečné (samoúčelné informace o struktuře a činnostech obou ústavů paměti nebo výklad o historii Haliče), zdroje jsou pojednány spíše popisně než kriticky.

Nicméně autor dospěl k závěru (akceptovatelnému), že interpretace volyňských reží je konstruována na obou stranách způsobem, který vylučuje jejich vzájemnou shodu – polská interpretace začíná ve chvíli, kdy začíná masakr, ukrajinská vsazuje masakr do širšího kontextu, na jehož počátku stojí konflikt obou národů na konci první světové války. Polská interpretace chápe kontext jako nedůležitý tváří tvář genocidě, ukrajinská oslabuje genocidu poukazem na kontext. Nutno podotknout, že je třeba velmi důsledně odlišovat vysvětlení od ospravedlnění!

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

- a) jakou roli hrají v polském a ukrajinském výkladu volyňských nacistický a sovětský režim vytvářející vnější zarámování volyňských reží?
- b) jak solidní a spolehlivé (vědecky) jsou tedy názory a práce ředitele UINP V. Vjatrovycě?
- c) jakou roli mohou sehrát nekompatibilní výklady volyňských reží v polsko-ukrajinských vztazích?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

Text nicméně splňuje požadavky kladené na magisterskou práci, v závislosti na výsledku obhajoby navrhuji hodnocení C-D.

Datum: 8.9.2018

Podpis:

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.